

КОТЕНКО

Артем Михайлович

УДК 346: 336.744

ЗАПОРОЖЕЦЬ

Анастасія Андріївна

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КРИПТОВАЛЮТИ В
УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВОIMPLEMENTATION OF CRYPTO-
CURRENCY IN UKRAINE LEGAL SYSTEM

к.ю.н., доцент кафедри
фінансового права,
Національного юридичного
університету імені
Ярослава Мудрого

студент, Національний
юридичний університет імені
Ярослава Мудрого

У статті наведено стислий опис розвитку криптовалюти. Проаналізовано іноземний досвід використання. Сформульовано основні переваги та недоліки використання криптовалюти. Розкрито відмінність між електронними грошима та криптовалютою. Надана характеристика правового статусу криптовалюти в Україні, з пропозицією правового врегулювання, шляхом її законодавчого закріплення.

В статье приводится краткое описание развития криптовалюты. Проанализировано иностранный опыт использования. Сформулированы основные преимущества и недостатки использования криптовалюты в целом. Раскрыто отличие между электронными денежными средствами и криптовалютой. Дана правовая характеристика правового статуса криптовалюты в Украине, а также предложено правовое урегулирование, путем её законодательного закрепления.

The article gives a brief description of the crypto currency development. The foreign experience was analyzed. On common, the main arguments were given benefits and drawbacks of using crypto-currency. The difference between electronic money and crypto currency was revealed. The legal characteristic of crypto currency was given legal status in Ukraine and more important the legal regulation through implementation in legal system was proposed.

Ключові слова: крипто валюта, Bitcoin, правове врегулювання, електронні гроші

Ключевые слова: криптовалюта, Bitcoin, правовое урегулирование, электронные денежные средства

Keywords: crypto currency, Bitcoin, legal regulation, E-money

ВСТУП

Загалом бурхливі зміни та постійний розвиток технологічного укладу світу здійснює суттєвий вплив на фінансово-кредитні системи держав. На сьогодні, формується система шостого технологічного укладу як зазначав про це С. Глазьев у своїй роботі “Теорія довгострокового техніко – економічного розвитку” [1]. Основними напрямками розвитку якого є біо-технології, засновані на досягненнях молекулярної біології та генної інженерії, нанотехнології, системи штучного інтелекту, глобальні інформаційні мережі та інтегровані високошвидкісні транспортні системи. Ці зміни суттєво впливають на фінансову систему у вигляді перетворень грошової форми. Адже функціональними формами грошей до сьогодні сприймалися: монети, паперові, кредитні (банкнота, вексель, чек) й депозитні гроші. Наразі все більше поширюється використання інноваційного платіжного інструменту XXI століття, а саме криптовалюти.

В епоху глобалізації і розвитку міжнародної цифрової економіки гроші набувають цілого ряду нових якостей і форм, як засобу платежу. Це дає розвинути державам ефективні інструменти для рішення актуальних задач своєї економіки. І країни, що першими освоїли криптовалюту, як форму електронних розрахунків та розглядали її як перспективну фор-

му інвестування, одержують відчутний вигоду у їх використанні. Європейський центральний банк акцентує увагу у необхідності введення державного моніторингу за використанням віртуальних грошей, який має проводитися центральними банками. Водночас криптовалюта носить децентралізований характер обігу і це істотно знижує їхню відносну керованість і прогностичність.

МЕТА СТАТТІ

Метою роботи є визначення подальші перспективи запровадження криптовалюти в Україні як новітнього платіжного засобу для здійснення платежів та її законодавчого врегулювання.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

При проведенні досліджень використовувався метод порівняння та структурно-логічного аналізу – для виявлення закономірностей та їх узагальнення за для формулювання висновку.

РЕЗУЛЬТАТИ

Зародження криптовалюти відбулось у Японії. Перші згадки припадають на 1998 р., однак принцип роботи був вперше пояснено у 2009 р. особою донедавна прихованою під псевдонімом Сатоші Нікамото. Однак у 2016 р. австралійським мільйонером Крейг Райт [2], якого кілька разів номінували до Нобе-

лівської премії з економіки було зроблено офіційне зізнання, що це саме він розробив першу криптовалюту Bitcoin (з англійської мови утворився злиттям двох слів “bit” – мінімальна одиниця комп’ютерної пам’яті, і “coin” – монета), її емісія за прогнозами майнерів у 2033 р. досягне максимальної позначки у кількості 21 млн. Bitcoin. Емісія відбувається тільки у електронному вигляді. Вона не випускається центральними банками та не залежить від політики держав. Майнінгом (добуванням криптовалюти) може займатися за допомогою комп’ютерних можливостей, будь-хто охочий. На сьогодні, окрім Bitcoin існує близько 1600 криптовалют, однак на відміну від інших саме він відомий своїм швидким розвитком.

На сучасному етапі розвитку світової економіки слід звернути увагу на досвід закордонних партнерів. Найсміливішим ставленням до криптовалюти виділяються Нідерланди, а саме Гаага, де вперше в світі з’явився «Bitcoin Boulevard», де кожне кафе, ресторан чи магазин приймають платежі у Bitcoin.[3] Перший в світі банк bitcoin з’явився у Відні, столиці Австрії.[4] Офіційного визнання bitcoin набув у Німеччині, також було внесено відповідні зміни до Банківського Кодексу Німеччини. [5] 22 жовтня 2015 р. Європейський суд ЄС з метою підтримки проведення операцій з криптовалютою прийняв рішення, яке має рекомендаційний характер для країн-членів ЄС, що операції з обміну бітконів на фіатні валюти мають бути звільнені від оподаткування [6].

У США криптовалюта відноситься до інвестиційного активу. 25 березня 2014 р. Служба внутрішніх доходів США випустила директиву про оподаткування операцій з криптовалютою як віртуальною валютою, а біткоіни занесені Міністерством фінансів США в національний реєстр децентралізованих віртуальних валют. Комісія з торгівлі товарними ф’ючерсами (CFTC) у вересні 2015 р. прийняла рішення про те, що криптовалюта є біржовим товаром з цінністю золота та срібла [7].

Сьогодні однією із головних переваг виділяють захищеність кібервалюти від інфляції, також на курс валюти не впливають політичні умови. Центральні банки та інші соціальні події у країні, що є досить привабливо за сучасних умов для нашої держави. Курс валюти залежить виключно від попиту та пропозиції на неї обсяг попиту залежить від того, скільки товарів і послуг можна придбати за біткоіни, а пропозиція жорстко обмежена.

Основним недоліком криптовалюти вбачається у високому рівні анонімності операцій, що робить його привабливим для тіньової економіки особливо гостро стоїть питання використання у якості нового інструменту корупції та використання у схемах відмивання коштів. Але цього також можливо уникнути, якщо своєчасно розробити законодавство, яке містило б чіткі критерії кіберзлочинності та розробити санкції за такі злочини.

Використання Bitcoin ще не отримало широкого поширення, хоча у 2016 р. першою українською компанією, яка внесла криптовалюту в свій установчий капітал стала юридична компанія Axon Partners [7]. Загалом з Bitcoin в Україні працюють не більше ніж 20 компаній. За них можна придбати квитки на

концерт, виставку, кіно, театр, цирк, дельфінарії, планетарій. Оплачувати ці послуги криптовалютою стало можливим з жовтня 2015 р.. [8] Відтак саме в Україні, як повідомляє Державне агентство з питань електронного уряду, було укладено вперше в світі електронну трансатлантичну угоду з обміну нерухомості на криптовалюту Ethereum [9].

У нормативно-правовій базі згідно з ст. 99 Конституцією України, ст. 192 Цивільним процесуальним кодексом України, ст. 3 Законом України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” та ст. 3 Декрету Кабінету Міністрів України No 15-93 від 19.02.1993 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” закріплено, що лише гривня як грошова одиниця України є єдиним законним платіжним засобом та приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території країни для проведення переказів та розрахунків.

Відповідно до ч. 2 ст. 32 Закону України “Про Національний банк України” випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються. Однак у ст. 1 Закону України “Про Національний банк України” зазначено термін грошовий сурогат – будь-які документи у вигляді грошових знаків, що відрізняються від грошової одиниці України, випущені в обіг не Національним банком України і виготовлені з метою здійснення платежів в господарському обороті, крім валютних цінностей. Проте криптовалюту не можна відносити до електронних документів, так як у ч. 1 ст. 5 Закону України “Про електронні документи та електронний документообіг” визначено електронний документ - документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов’язкові реквізити документа.

З юридичного погляду не слід також ототожнювати «електронні гроші» та «криптовалюту». Звернемось до п. 15.1. ст. 15 Закону України «Про платіжні системи та перекази коштів в Україні» електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов’язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Також випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк, на відміну від криптовалюти яка не регулюється жодною із державних систем та функцію контролера виконують користувачі та власники криптовалют. Таким чином ми не заходимо офіційного визначення криптовалюти серед законів України та інших нормативно правових актів які б регламентували її використання немає.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що до абсолютно інноваційний платіжний інструмент в сучасних умовах нестабільності вітчизняної економіки, мінливого курсу валют та інших перепон, зацікавленість тільки зростає. Провідний економіст HSBC Stephen King порівняв сучасну світову економіку із гігантським лайнером без рятувальних човнів [10],

так чому б криптовалюти не стати тією самою, такою бажаною рятувальною шлюпою. Тим паче наша держава потребує змін які виведуть її на міжнародну арену як економічно сильну та відкриту до інновацій державу. Тому ми пропонуємо розробити відповідний нормативно правовий акт який буде визнавати криптовалюту фінансовим інструментом, врегулювати оподаткування під час операцій з нею та впровадити санкції за кіберзлочинність.

Список використаних джерел

1. Глазьев С.Ю. Теория долгосрочного технико-экономического развития./ С.Ю. Глазьев - М.: ВлаДар, 1993. - 310 с.
2. Стало відомо, хто створив Bitcoin [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/news/1415706-stalo-vidomo-hto-stvoriv-bitcoin>
3. В Гааге появился "Bitcoin Boulevard", где каждый ресторан и магазин принимает криптовалюту [Електронний? ресурс]. - Режим доступу: <http://itexpert.org.ua/blogi/item/39202-v-gaage-poyavilsya-bitcoin-boulevard-gde-kazhdyj-restoran-i-magazin-prinimaet-kriptovalyutu.html>
4. Австрии открылся первый в мире биткоин банк [Електронний? ресурс]. - Режим доступу: <http://minfin.com.ua/2017/02/13/26190491/>
5. Bitcoins: Aufsichtliche Bewertung und Risiken für Nutzer [Електронний? ресурс]. - Режим доступу: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Fachartikel/2014/fa_bj_1401_bitcoins.html
6. Европийский суд справедливости приравнял Биткоин к валютам и освободил от НДС [Електронний? ресурс]. - Режим доступу: <http://bits.media/news/evropeyskiy-sud-spravedlivosti-priravnyal-bitkoin-k-valyutam-i-osvobodil-ot-nds>
7. Украинские компании начинают вносить биткоин в уставной капитал [Електронний? ресурс]. - Режим доступу: <https://forklog.com/ukrainskie-kompanii-nachinayut-vnosit-bitkoin-v-ustavnoj-kapital/>
8. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік / Т. Желюк, О. Бречко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2016. - Вип. 3. - С. 50-60. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_3_7
9. В Україні вперше офіційно продали квартиру за Ethereum [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2017/09/26/30151435/>
10. Madore P.H. Traditional Economists Fearing the Worst, Buy Bitcoin Now [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.cryptocoinsnews.com/traditional-economists-fearing-worst-buy-bitcoin-now>